

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (GAN)

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

آموزش استفاده از وب آو ساینس

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آو ساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی

شهروند الکترونیک، نیاز هزاره سوم

مهندس امیر کرباسی

چکیده مقاله: مهمترین منبع تولید ارزش افزوده در نظام جهانی دانش و فناوری است. کشورهای مرکز برای حفظ جایگاه خود با ایجاد انحصار، شرایطی ایجاد کرده اند تا کشورهای پیرامونی و نیمه پیرامونی از دسترسی به منابع قدرت و ثروت محروم بمانند. کشورها می توانند با تعیین اهداف جایگاه خود را در نظام جهانی تغییر دهند. سند چشم انداز بیست ساله کشورمان نیز به همین منظور از سوی مقام معظم رهبری تدوین و ابلاغ شد.

واژه های کلیدی: کشورهای مرکز - کشورهای پیرامونی - اقتصاد پسا سرمایه داری - انحصار فناورانه

نظام تقسیم کار بین المللی

دانشمندان علوم اجتماعی پنج عامل را به عنوان منابع تولید ارزش افزوده در فرآیند کار شناسایی کرده اند که عبارتند از: 1- نیروی انسانی 2- زمین 3- ابزار (ماشین) 4- سرمایه 5- دانش.

دو منبع اول در گذشته نیز وجود داشته اند و تنها منابع اساسی فرآیند کار تلقی می شدند. در عصر حاضر با ترکیب دو منبع جدید سرمایه و دانش با منبع ابزار، فرآیند کار شکل جدیدی پیدا کرده که از آن بعنوان "اقتصاد سرمایه داری یا صنعتی" یاد می شود.

نقش محوری دانش و فناوری در میان دیگر منابع موثر در تولید در زمان حال تا آن جا پیش رفته که پژوهشگران را بر آن داشته تا از جایگزینی "اقتصاد سرمایه داری و صنعتی" با "اقتصاد پسا سرمایه داری و پسا صنعتی" سخن به میان آورند. این نوع اقتصاد، "اطلاعاتی" هم خوانده می شود.

در نظام جهانی با پیدایی "اقتصاد دانش محور" کشورهای توسعه یافته به عنوان کشورهای مرکز بیشترین تولید ارزش افزوده را به خود اختصاص دادند، چرا که دو منبع اصلی اقتصاد دانش محور - سرمایه و صنعت - را در اختیار داشتند و در عوض کشورهای پیرامونی (توسعه نیافته) عهده دار تامین دو منبع ارزان و فراوان "مواد خام" و "نیروی انسانی" برای صدور به کشورهای مرکز شدند و در تولید ارزش افزوده در سطح جهانی سهم ناچیزی داشتند. صنعت با فناوری تفاوت دارد. فناوری به مجموعه مهارت ها و توانایی هایی اشاره دارد که به تولید صنعت منجر می شود و همیشه امکان تولید و توسعه آن را فراهم می کند. خطای بسیاری از کشورهای پیرامونی (توسعه نیافته) هم در این است که صنعت را با فناوری یکی می گیرند و با تصور این که وارد کردن صنعت به صنعتی شدن و توسعه می انجامد، از فناوری که به انسان ها و شرایط اجتماعی مولد صنعت توجه دارد، غافل می شوند.

انحصارهای پنجگانه

در کنار ساختار اقتصادی مرکز - پیرامون که به برخورداری و تراکم مزایا در کشورهای مرکزی می انجامد، باید به شرایط سیاسی ای اشاره کرد که کشورهای مرکز برای حفظ مزایا و جایگاه خود ایجاد کرده اند و آن ایجاد انحصارهای پنجگانه است. انحصارهای پنجگانه عبارتند از:

1- انحصار بازارهای مالی :

کشورهای مرکزی با کنترل بازارهای مالی، سرمایه ها را در جهتی که منافعشان را تامین کند، به کار می گیرند. از مهمترین این ابزارها وجود نهادهای وابسته مانند بانک جهانی است.

2- انحصار منابع طبیعی :

وابستگی صنعت به منابع طبیعی مانند نفت که برای تضمین تداوم رشد صنعتی لازم است برکسی پوشیده نیست. تلاش های کشورهای مرکز برای تسلط بر منابع کشورهای منطقه قفقاز و خلیج فارس موید این مطلب است.

3- انحصار رسانه ای :

امکان توجیه و مشروعیت بخشیدن به رفتار کشورهای مرکز را فراهم می کند و از این طریق افکار عمومی را به نفع خود تغییر دهند. مانند مانور رسانه ای حمله آمریکا به عراق.

4- انحصار سلاح های کشتار جمعی :

به دلیل امکان استفاده جوامع غیر برخوردار از آن ها علیه برخورداران، کشورهای مرکز می کوشند تا انحصار این سلاح ها را در اختیار داشته باشند.

5- انحصار فناورانه (تکنولوژیک) :

کشورهای مرکز ضمن این که اجازه می دهند صنعت و بخشی از فناوری در اختیار کشورهای دیگر قرار گیرد، از انتقال سطوح عالی فناوری به کشورهای دیگر جلوگیری می کنند.

تغییر جایگاه در نظام جهانی

دولت - ملت ها در عرصه ی جهانی اهداف مختلفی را دنبال می کنند. بعضی از آن ها اگر تحقق نیابند، موجب فروپاشی جامعه می شوند؛ به همین علت ، ملت ها برای دستیابی به آن ها از خود گذشتگی و فداکاری می کنند. این گونه اهداف به عنوان اهداف اساسی و درجه اول و حیاتی هر جامعه شناخته می شوند. در کنار اهداف اساسی ، باید هدف هایی یاد کرد که تحقق آن ها به بهبود و تعالی جامعه منجر می شوند. این ها اهداف " درجه دوم " جوامع شناخته می شوند؛ مانند دستیابی به رفاه اجتماعی، توسعه اقتصادی و ...

تداوم و ماندگاری رابطه مرکز - پیرامون و تلاش کشورهای مرکز برای حفظ آن، به این معنی نیست که کشورها نمی توانند جایگاه خود را در نظام جهانی تغییر دهند بلکه حکایت از آن دارد که تغییر جایگاه دشوار است.

با هدف تغییر جایگاه کشورمان در نظام جهانی از سوی مقام رهبری سند چشم انداز بیست ساله نظام جمهوری اسلامی ایران ابلاغ شد تا بعد از این مدت ایران کشوری باشد توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه ، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل.

امروزه از شاخص ترین موارد فناوری در نظام جهانی، دانش الکترونیک و علوم و صنایع وابسته به آن است. واژه هایی مانند دولت الکترونیک، بانکداری الکترونیک، تجارت الکترونیک، شهروند الکترونیک و ... برای همه آشناست . براستی اینها با چه هدف و عملکردی ایجاد شده اند؟

در دنیای امروز ارتباطات و اطلاعات، هدف ، راحتی بیشتر انسان ، تعاملات روان ترو سازنده تر در اجتماع ، حفظ حقوق شهروندی و ارائه هر چه بهتر خدمات به شهروندان یک جامعه رو به پیشرفت است.

دولت الکترونیکی ، پیش نیاز تحقق تجارت الکترونیکی است. از سوی دیگر تحقق دولت الکترونیکی در کشور، نیازمند مشارکت شهروندان الکترونیکی در این طرح است که نقش موثری در رسیدن به اهداف مورد نظر ایفا می کنند. شهروند الکترونیک در مقایسه به شهروند سنتی زندگی مدرن تری را تجربه می کند و برای زندگی در عصر ارتباطات و اطلاعات ، اعتماد به نفس بیشتری دارد و باتوانایی بیشتری از حقوق شهروندی خود دفاع می کند.

شهروند الکترونیک عبارت زیبایی است اما درجایی که حداقل مسائل زیر بنایی همچون ذهنیت آمادگی و فرهنگ سازی رعایت شده باشد. در کشور ما نیز فعالیت هایی در راستای جامعه الکترونیک و مسائل مربوط به آن انجام

شده است و این گویای درک اهمیت موضوع از سوی مسئولین نظام است. نمونه آن هم ایجاد مراکز پلیس +10، انواع کارتهای اعتباری، خدمات نوین بانکی، بن کارت حکمت، بن کارت کتاب و... است. عرضه و توزیع کارت سوخت نیز حرکت عظیمی در جهت فرهنگ سازی و آشنایی شهروندان با خدمات الکترونیکی بود. بر اساس مصوبه 26019/ت 33359/ه مورخ 1384/5/1 هیئت محترم وزیران، دستگاه های دولتی، شرکت ها و نهادها موظف شدند تا کلیه پرداختهای کمکهای غیر نقدی به کارکنان خود را به جای بن کاغذی با استفاده از انواع کارتهای الکترونیکی انجام دهند.

با این توضیحات، شرکت راهیان ورزش سپاهان با هدف افزایش سطح روحیه، رفاه و فرهنگ جامعه و با شعار رفاه شهروند الکترونیک، نیاز هزاره سوم، با پشتوانه کادری مجرب و سالها تجربه در امر ورزش تاسیس شد. این شرکت با مطالعات و تحقیقات فراوان در این زمینه و ارائه طرح و فواید آن توانست نظر مساعد بانک پاسارگاد را جلب نموده و به عنوان اولین کارگزار یک بانک در ایران در امر ورزش شروع به کار کند.

شرکت راهیان ورزش سپاهان درصدد است جهت همراستا شدن با اهداف دولت الکترونیک، با استفاده از خدمات نوین بانکی به ایجاد هماهنگی و یکپارچه سازی سیستم ارائه خدمات و تسهیلات در مجموعه های ورزشی، تفریحی و رفاهی بپردازد. این شرکت با آگاهی از دلمشغولی های مجموعه داران از قبیل: خرید و فروش غیر قانونی کارتها، عدم تسویه حساب به موقع، ناامنی ناشی از حمل و نقل پول و... و آگاهی از نگرانی های ارگان ها، نهادها و سازمان ها از قبیل: واریز وجه کارت به حساب شخص حقیقی و در عوض گرفتن کارتهای کاغذی و... راه حل جدیدی برای بر طرف کردن اینگونه مشکلات ارائه نموده است. این راه حل عبارتست از الکترونیکی نمودن سیستم ارتباط و تعامل میان بانک، مجموعه ها و مشتریان بوسیله سپاهان کارت پاسارگاد و نصب دستگاه های کارت خوان (POS) در مکانهای ورزشی و تفریحی و رفاهی.

نتیجه: قاعدتا طراحی اهداف و عوامل تعیین کننده جایگاه هر کشوری با سایر کشورها متفاوت است اما بررسی و مطالعه راهکارها و انطباق آنها با معیارهای ملی می تواند در این راه مورد استفاده قرار گیرد. ورود دانش و تکنولوژی جدید و غیر بومی در صورت عدم فرهنگ سازی و بستر سازی مناسب نه تنها مفید نخواهد بود بلکه موجب دور شدن از اهداف نظام میشود. پس لازم است ضمن شناخت جایگاه کشورمان در عرصه جهانی جهت پیشبرد اهداف راهبردی سند چشم انداز گام های رسیدن به تعالی به دقت مورد بررسی قرار گیرد تا با مطالعه و برنامه ریزی صحیح، مرحله به مرحله به آن افق نزدیک شویم.

منابع و ماخذ:

- 1- www.wordbank.org/
- 2- www.nationmaster.com
- 3- کاستلز، مانوئل عصر ارتباطات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ، ج 1، ج 2، ج 3، ترجمه احمد علیقلیان، افشین خاکباز، حسن چاوشیان، تهران، طرح نو، (1380)؛

SID

سرویس های
ویژه

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

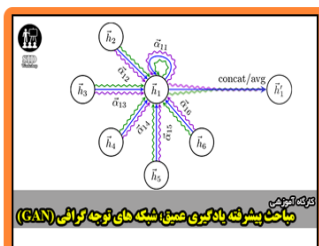

عضویت در
خبرنامه

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آوساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی